

אבות דרבי נתן

ר' ישמעאל ברבי יוסי אומר ... אם למדת תורה בשעת העושר - אל תשוב לך בשעת העוני. אם למדת תורה בשעת שביעה - אל תשוב לך בשעת רעבה. אם למדת תורה בשעת הריוח - אל תשוב לך בשעת הדחק. לפי שטוב לו לאדם דבר אחד בצער ממאה בריוח

ספר נדחי ישראל - למרן החפץ חיים - פרק כ"ט

בכל מצוה ומצוה, יהיה תשלום גמולה לפי ערך הצער שהשיגו ע"י קיומה. וכה"ג מצינו בתורה לענין קרבן שכתוב: "ונפש כי תקריב קרבן מנחה וגו' ". שאחז"ל שאמר הקב"ה: מי דרכו להתנדב מנחת סלת עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו". והכל הוא מטעם כי הקב"ה מביט על קיום המצוה באיזה אופן קיימה, אם מתוך הריוח או מתוך דחק ועוני, או שאר מיני בזיון. וכל שיתגדל הצער בעת קיומה, יתגדל הריוח בעת תשלומה, וכמאמר הזורעים בדמעה ברנה יקצורו.

משנה מנחות יג:יא

נֶאֱמַר בְּעוֹלַת הַבִּהְמָה אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח (ויקרא א) וּבְעוֹלַת הָעוֹף אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח (שם), וּבְמִנְחָה אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח (שם ב), לְלַמֵּד, שְׂאֵחָד הַמֶּרְבֵּה וְאֵחָד הַמִּמְעִיט, וּבְלִבְדֹּ שְׂיִכְנוֹן אָדָם אֶת דַּעְתּוֹ לְשָׂמַיִם:

ספר נפש החיים א:ד

וזאת תורת האדם כל איש ישראל אל יאמר בלבו ח"ו. כי מה אני ומה כחי לפעול במעשי השפלים שום ענין בעולם אמנם יבין וידע ויקבע במחשבות לבו. שכל פרטי מעשיו ודבוריו ומחשבותיו כל עת ורגע. לא אתאבידו ח"ו. ומה רבו מעשיו ומאד גדלו ורמו. שכל א' עולה כפי שרשה לפעול פעולתה בגבהי מרומים בעולמות וצחצחות האורות העליונים.

This is a lesson for everyone. Each and every Jewish man (איש ישראל) should never say [think] within his heart ח"ו (Heaven Forbid), "What am I and what power do have to accomplish with my lowly actions in any matter in the world/universe." [Rather,] he should understand, know, and implant within his heart/mind, that every detail of his actions, words, and thoughts at every moment in time, is never for naught, ח"ו. [He should know/understand] the great significance of his actions even to the loftiest heights. For each (action, word, or thought) rises to the loftiest heights according to its root (שרש) in the upper-most worlds of light and their brilliant radiance.

הגדה של פסח - חרב ראובן מרגליות

עוד פירש "סדר" - לרמוז שגם כל תהליכות הגלות היה הכל סדר מיוחד ... לכן המצוה על מצות ומרורים שיש לשבח על הגלות כמו על הגאולה. אך יש דורות שסדר הנכון להם הוא הגלות. ויש שמיוחדין אל החירות והגאולה כפי דעת היודע תעלומות ...

ובדרך רמז תרמוז כל הפרשה על גלות האחרון שאנו בו לנחמנו מעצבון נפשנו, כי כל איש ישראל מאנה הנחם נפשו בראות אורך הגלות, נראה למי דומה, למצרים ת', לבל ע', לשניהם יחד ת"ע, והן היום אלף ותרע"ב מה אייחל עוד, ולא גלות לבד אלא ענוי מהאומות כי כל גוי וממלכה בבני ישראל יעבודו, ואשר זה יסובב חשוב לא טוב, כי שפת אמת לא הוכרעה בכוננת והאריכה לשון שקר. ובא הצופה ומביט עד סוף כל הדורות קורא הדורות מראש והודיע למשה לזרז לישראל ובראשם בני תורה שפתי כהן אשר תורה יבקשו מפיהו אהרן ובניו להודיע לדורות את הדבר הזה .

On a moral-ethical plane we may consider this whole paragraph as an allusion to our present and final exile. The paragraph is designed to console us about the depressing conditions we find ourselves in. Inasmuch as the soul of every Israelite refuses to be comforted seeing our exile appears to be interminable, we are certainly in need of some comfort. At the time of this writing the exile has already lasted far longer than our previous exiles combined, (Egypt=400 years, Babylonia=70 years, whereas already 1672 years have passed since the destruction of the Temple). How much longer do we have to wait for redemption?! ... The Torah, i.e. G-d, who has foreseen all things used this paragraph to inform Moses to urge the Israelites, and foremost amongst them the Torah scholars, notably the priests whose task it is to instruct the people in morality and ethics, to inform the people for all future times of the message contained here.

זאת תורת העולה, אמר זאת למעט כל העליות שאין כמוה עולה, וחזר ופירש מי הוא זאת, ואמר הוא העולה כבר דכתיב) שה"ש ג (מי זאת עולה מן המדבר. על מוקדה על המזבח הם ב' פרטים שאנו בהם, הא' שאנו בני תורה מה שאין בכל האומות, והב' שאנו מיוסרים בגלות ויסורין ודלות, כנגד התורה אמר על מוקדה שנמשלה התורה לאש, וכן תמצא שאמרו ז"ל) תענית ד (האי צורבא מרבנן דרתח אורייתא וכו', וכנגד הגלות וענפיו אמר על המזבח כי היסורין מתיחם להם שם מזבח להיותם כפרה, וכן הוא בלשון חכמים) ברכות ה. (והודיע הכתוב כי באמצעות ב' דברים תהיה עלייתנו מיועדת בהפלגות המעולות משונות לשבח שבחים אשר לא היה ולא יהיה .

עולה=עליה an ascent comparable to the one mentioned in this paragraph. The Torah repeats who it is that will experience this ascent, i.e. הוא העולה, a reference to [Song of Songs 3,6](#): "מי זאת עולה מן המדבר", "who is this that ascends from the desert?" "the ones who were burned up on the site for burning, on the altar;" The Torah refers to two details here; 1) that we are knowledgeable in Torah, i.e. זאת תורת העולה, something that does not exist amongst the Gentiles; 2) that we have endured many afflictions both by being in exile and by being impoverished. ... When the Torah continues על המזבח, this is a reference to exile and all that is connected with it. The afflictions the Jewish people suffer in exile achieve for us what the sacrifices achieved on the altar, i.e. atonement for our sins. ... The Torah therefore informs us here that there are two elements which will ensure our ascent to untold heights ...

וביאר עד מתי יהיו ישראל בגדר ב' דברים אלו :

The Torah also explains how long it will be until we will achieve this goal.